

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/86

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/2794
Karar No. 2025/11092
Tarihi: 01.07.2025

- HİZMET TESPİTİ
- SİGORTALI OLMANIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜK OLDUĞU
- SİGORTALI OLMA HAK VE YÜKÜMLÜ-
ĞÜNDEN VAZGEÇİLEMEZ VE KAÇINILAMAZ
OLDUĞU

ÖZETİ: Kanun'da ifade edildiği üzere, “sigortalı olmak hak ve yükümünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez.” Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin davaların, kamu düzenine ilişkin olması nedeni ile özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için bu tür davalarda tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip, gerek görüldüğünde resen araştırma yapılarak kanıt toplanması gerektiği özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışma olgusu her türlü delille ispatlanabileceğinden bu davalarda iş yerinde tutulması gerekli dosyalar ile Kurumdaki belge ve kanıtlardan yararlanılmalı, ücret bordroları getirilmeli, müfettiş raporları olup olmadığı araştırılmalı, mümkün oldukça tespiti istenen dönemde iş yerinin yönetici ve görevlileri, iş yerinde çalışan öteki kişiler ile o iş yerine komşu ve yakın iş

yerlerinde, tarafları veya iş yerini bilen veya bilebilecek durumda olanlar zabıta marifetiyle araştırılarak saptanmalı, sigortalının hangi işte hangi süre ile çalıştığı, çalışmanın konusu, sürekli, kesintili, mevsimlik mi olduğu, başlangıç ve bitiş tarihleri ve alınan ücret konularında beyanları alınarak; tanıkların sözleri değerlendirilirken bunların inandırıcılığı üzerinde durulmalı, verdikleri bilgilere nasıl vakıf oldukları, işveren ve işçiyle, iş yeriyle ilişkileri, bazen uzun yılları kapsayan bilgilerin insan hafızasında yıllarca eksiksiz nasıl taşınabileceği düşünülmeli, beyanları diğer yan delillerle desteklenmelidir.

Bu amaçla, tanıkların, hizmet tespiti istenen tarihte, iş yeri veya komşu iş yeri sigortalısı ya da işvereni olup olmadıkları araştırılmalı, davalı Kurumdan, bu kişilerin belirtilen tarihte sigortalılık bildirimlerinin hangi iş yerinden yapılmış olduğu da sorularak, elde edilen bilgilerin ifadelerde belirtilen olgularla örtüşüp örtüşmediği de irdelenmeli, iş yerinin kapsam, kapasite ve niteliği ile bu beyanlar kontrol edilmelidir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Hatice Cansu Eminoğlu tarafından hazırlanan rapor dinlenildikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I.DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacının 2018 Temmuz ayından 2021 yılının Eylül ayına kadar; 2018 yılına ait 181 gün;2019 yılına ait 154 gün; 2020 yılına ait 262 gün; 2021 yılına ait 91 gün olmak üzere müvekkilinin sigortası yapılmadığını belirterek, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla müvekkilinin 01.07.2018 ile 22.09.2021 tarihleri arasında davalı işveren nezdinde çalıştığının tespitini talep ve dava etmiştir.

II.CEVAP

1.Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

2.Fer'i müdahil Kurum vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III.İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davanın reddine karar verilmiştir.

IV.İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V.TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçelerinde özetle; kararının usul ve yasaya aykırı olduğunu, Mahkemece eksik inceleme ve araştırma yapıldığını belirterek eksik inceleme ile karar verildiğini belirterek temyizen bozulmasını istemiştir.

C. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, hizmet tespiti istemine ilişkindir.

Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Kanun'un 79/10. maddesi ile 5510 sayılı Kanun'un 86/9 maddesidir. Kanun'da ifade edildiği üzere, “sigortalı olmak hak ve yükümlünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez.” Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin davaların, kamu düzenine ilişkin olması nedeni ile özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için bu tür davalarda tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip, gerek görüldüğünde resen araştırma yapılarak kanıt toplanması gerektiği özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışma olgusu her türlü delille ispatlanabileceğinden bu davalarda iş yerinde tutulması gerekli dosyalar ile Kurumdaki belge ve kanıtlardan yararlanılmalı, ücret bordroları getirilmeli, müfettiş raporları olup olmadığı araştırılmalı, mümkün oldukça tespiti istenen dönemde iş yerinin yönetici ve görevlileri, iş yerinde çalışan öteki kişiler ile o iş yerine komşu ve yakın iş yerlerinde, tarafları veya iş yerini bilen veya bilebilecek durumda olanlar zabıta marifetiyle araştırılarak saptanmalı, sigortalının hangi işte hangi süre ile çalıştığı, çalışmanın konusu, sürekli, kesintili, mevsimlik mi olduğu, başlangıç ve bitiş tarihleri ve alınan ücret konularında beyanları alınarak; tanıkların sözleri değerlendirilirken bunların inandırıcılığı üzerinde durulmalı, verdikleri bilgilere nasıl vakıf oldukları, işveren ve işçiyile, iş yeriyile ilişkileri, bazen uzun yılları kapsayan bilgilerin insan hafızasında yıllarca eksiksiz nasıl taşınabileceği düşünölmeli, beyanları diğere yan delillerle desteklenmelidir.

Bu amaçla, tanıkların, hizmet tespiti istenen tarihte, iş yeri veya komşu iş yeri sigortalısı ya da işvereni olup olmadıkları araştırılmalı, davalı Kurumdan, bu

kişilerin belirtilen tarihte sigortalılık bildirimlerinin hangi iş yerinden yapılmış olduğu da sorularak, elde edilen bilgilerin ifadelerde belirtilen olgularla örtüşüp örtüşmediği de irdelenmeli, iş yerinin kapsam, kapasite ve niteliği ile bu beyanlar kontrol edilmelidir.

Diğer taraftan 6100 sayılı HMK.'un 199 ncu maddesi "belge" başlıklı olup, uyumsuzluk konusu vakıaları ispata elverişli, yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü ve ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve benzeri bilgi taşıyıcıları belge niteliğinde sayılmıştır.

Dosya içeriğine göre eğitim alanında faaliyet gösteren davalı işverene ait işyerinin 07.09.2019 tarihinde 5510 sayılı Kanun kapsamına alındığı, davacı ile ilk kez 23.09.2019 tarihinde haftalık 13 saat ders saati karşılığı 1 yıl süreli 5580 sayılı Kanun kapsamında iş sözleşmesi imzalandığı, davacının 20.03.2020 tarihli dilekçesi ile işverene başvurup ders saat ücretli öğretmenlikten asli görevli aylık ücretli öğretmenliğe geçmek istediğini bildirdiği, bunun üzerine 20.03.2020 tarihli ve akabinde 19.05.2021 tarihli yenilenen 20+20 haftalık ders saat vermek üzere iş sözleşmesi imzalandığı, davacının Eylül 2019 ayından Şubat 2020 tarihine kadar kod 7 (puantaj) kaydı ile verilen ders saatine göre hizmetinin Kuruma bildirildiği, Mart 2020 tarihinden sonra kod 18 (pandemi) Mart ayından 4, takip eden aylarda 0 gün ve Eylül 2020 ayında 10 gün, Ocak 2021 ayında 16, Şubat ayında 13 gün Temmuz 2021 ayına kadar ise ayda 15 gün hizmetinin bildirildiği, Kasım 2020, Aralık 2020 ve Ağustos 2021 aylarında eksik gün kodunun istirahat olduğu, Eylül 2021 ayında ise kod 12 ile birden fazla eksik gün kodu ile hizmeti bildirilmediği anlaşılmaktadır.

Davacı ise 01.07.2018-22.09.2021 arası aralıksız çalıştığını, Kanun kapsamına alınmadan önce özel okulda çalıştığına dair belge niteliğinde olan mail yazışmaları ve tarih içeren çalışma arkadaşları ve öğrencileri de kapsayan birden fazla fotoğraf sunmuş, ayrıca pandemi döneminde uzaktan eğitim sureti ile de çalıştığını belirtmiştir. Davalı işveren ve dosyaya sunulan Milli Eğitim Müdürlüğü yazısına göre davacı pandemi döneminde uzaktan eğitim vererek çalışmıştır.

Öncelikle her ne kadar işyeri 07.09.2019 tarihinde kanun kapsamına alınmış ise de davacı belge niteliğinde işveren temsilcisi tarafından tüm öğretmenlere gönderilmiş 02.09.2018, 21.09.2018 18.10.2018 tarihli mailler ile davalı işyerini ve çalışanları da görüntüleyen 18.09.2018, 14.11.2018 ve 24.11.2018 tarihlerinde çekilmiş fotoğraflar sunmuştur. Tanıklar kapsama alınma öncesinden de çalışmayı doğrulamışlardır. İş yeri her ne kadar eğitim faaliyeti yönünden 2019 Eylül ayında kapsama alınmış ise de ondan önce kurs faaliyeti yapıldığı anlaşılmaktadır. Davacının belge ve tanık anlatımı ile çalışmasının varlığı karşısında gerekirse mail ve fotoğrafta adı geçen çalışanlar da tanık sıfatı ile dinlenerek davacının ücretli öğretmen olarak kısmi veya tam süreli çalışıp çalışmadığı belirlenmeli, sonucuna göre karar verilmelidir.

Belirtmek gerekir ki davacı ile 23.09.2019 tarihinde imzalanan sözleşmenin

haftalık 13 saatli ders karşılığı yapılması nedeni ile kısmi süreli olması kabul edilmesi ve 7,5 saat esas ile bildirim yapılması yerindedir. Ancak bu dönemde öğretmen olan davacının nöbetçi olduğu günlerde tam çalışma kabul edileceği için bu günlerin tespiti halinde ayrıca hizmeti kabul edilebilecektir. Bu nedenle nöbet günleri araştırılmadan karar verilmesi eksik incelemeye dayanmaktadır.

Diğer taraftan davacı ile 20.03.2020 tarihinde yapılan sözleşmenin 5580 sayılı Kanun kapsamında aylık ücretli ve tam süreli olduğu anlaşılmaktadır. Davacının pandemi döneminde gerek işveren ve gerekse Milli Eğitim Müdürlüğü yazılarına göre uzaktan eğitim ile ders verdiği de sabittir. Ayrıca davacıya bu dönemde elden ücretinin ödendiği de yine belge niteliğinde olan whatsapp yazışmalarından da anlaşılmaktadır. Davacının pandemi eksik gün kodu ile bildirilmeyen hizmetleri çalışmaya dayalı olup, hizmetinin tespiti gerekir.

Sonuç itibari ile davanın reddi kararı eksik inceleme ve hatalı değerlendirmeye dayanmaktadır.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmaksızın, yazılı şekilde karar tesisi, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

3. Peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz eden ilgilie iadesine, Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

01.07.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.